

6

INFORMACE O CHARTĚ 77

říjen 1984

str.

Dokument Charty 77 č. 17/84 /Már.umělci Jaroslavu Seifertovi/	1
Sdělení VONS č. 392 /Trestní stíhání ing.Petra Kozánka a dom. prohlídka u manželů Kotrlých/	1
Sdělení VONS č. 393 /Šikanování Jana Placáka/	2
Sdělení VONS č. 394 /Odsození Pavla Tonky/	3
Dopis V.Havla generálnímu prokurátorovi	3
Charta 77 a Perugia	5
Zpráva o podmínkách věznění Jana Wünsche	9
Zpráva o Jiřím Wolfevi	11
Jan Křen: K "právu na dějiny"	11
Petr Uhl: Dopis mluvčím Charty 77	13
Jiří Ruml: Dopis čs.velvyslanci v Paříži	15
Dopis V.Havla organizaci J.G.W.	16
Krátké zprávy o FIDH,DEI a o nově vyšlých textech	17

Informace o Chartě 77, vydává nezávislá skupina signatářů
Charty 77

Anna Šabatová, Anglická 6, Praha 2

Dokument Charty 77 č. 17/84

Národnímu uměci Jaroslavu Seifertovi
české královské akademii včd

Dnes byla udělena Nobelova cena za literaturu pro rok 1984 národnímu uměci Jaroslava Seifertovi. Dílo Jaroslava Seiferta, který se minulý měsíc dožil 83 let, je jedním z vrcholů české moderní poezie a věrně provádí již několik generací čtenářů; je tedy vskutku básníkem a umělcem celonárodním, nikoli jen ve smyslu oficiálně přidělovaného titulu.

Jaroslav Seifert je také státem vyznamenaný, odporující každé nepřesnosti, a zůstal věrný svému poznání pravdy i za cenně nepřízně, kterou to jeho dílu často přinášelo ze strany mocných. Připomínám, že v letech 1969-70 byl před násilným rozpuštěním svazu českých spisovatelů jeho posledním předsedou. Svůj občanský postoje znova vyjádřil podpisem Charty 77.

O významu jeho literárního díla svědčí i to, že přes nelibost státní moci nemohl být se svou vymazán z národního povědomí a tak se, byť s mnohem později, dočkal i oficiálního vydání svých nejnovějších děl, která ovšem již dávno předtím kolovala mezi čtenáři v nesčetných číslech.

Udelení Nobelovy ceny za literaturu Jaroslavu Seifertovi považujeme nejen za spravedlivé ocenění velkého českého básníka, ale i za povzbuzení pro celou československou neoficiální kulturu.

Blahopřejeme básníkovi a děkujeme mu za to, že svým celezivotním dílem obohatil českou literaturu a získal pro ni toto významné celosvětové uznání.

V Praze 11. října 1984

Dr. Václav Benda
mluvčí Charty 77

Jiří Ruml
mluvčí Charty 77

Jana Sternová
mluvčí Charty 77

Sčílení VONS č. 392 /Trestní stíhání ing. Petra Kozánka a domovní prohlídka u manželů Kotrlých/

Vyšetřovatelem StB v Brně je vedeno trestní stíhání proti ing. Petru Kozánkovi, bytem Palackého 178, Kyjov, okr. Hodonín pro pokus tržinu poškozování zájmu republiky v cizině podle č. 8/1 k čl. 112 tr.z., kterého se měl dopustit při výjezdu do Rakouska dne 24.9.1984 tím, že u něho byly nalezeny běsně Ivanky Kotrlé. Po provedení domovní prohlídky téhož dne byla na něho uvalena vazba. Dne 25.9.1984 byla v souvislosti se zatčením ing. Kozánka provedena domovní prohlídka u manželů Zdeněka a Ivanky Kotrlých, bytem Elišky Machové 35, Brno 2. Domovní prohlídku prováděli příslušníci StB kpt. Zdeněk Petláček, npr. Mojmír Sedý a npr. Zdeněk Kořík, kteří porušili zákon č. 46/74 o SNB. Provedli totiž bez povolení prohlídku i v bytě matky Z. Kotrlého v mousedením domě č. 37, odkud odnesli Ivanku Kotrlé a zabavili je. V rozporu se zákonem byly během prohlídky vyslychaný i nezletilé děti manželů Kotrlých. 12letý syn se při výslechu rozhodl a onemocněl po výslechu horečkou. Příslušníci StB pronášeli v přítomnosti dětí výroky a invektivy proti rodině, které na děti pisovaly velmi deprezivní. Ivanka Kotrlá nebyla přítomna, protože den předtím porodila páté dítě. Zdeněk Kotrlý je vážně onemocněn/toxické požádán o převoz do nemocnice, který přítomní policisté snemožnili. Při prohlídce byly mj. zabaveny rukopisy I. Kotrlé od r. 1966, fejetony L. Vaculíka, osobní dopisy, informace o církvi a náboženská literatura. Ivanka Kotrlá je stále po návratu z porodnice předvolávána k výslechům.
17. října 1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

Sčílení VONS č. 393 /Síkanování Jana Placáka/

Signatář Charty 77 Jan Placák byl dne 8.10.1984 podroben peněžujícímu výslechu, o jehož průběhu informoval generálního prokurátora ČSSR dopisem ze dne 14.10.1984. Jeho dopis zveřejňujeme v plném znění.

Inspekcí MNO ČSSR Ministerstvo vnitra ČSSR, Praha 7
Praha 14.10.1984

Věc. stíhánost

V pátek odpoledne /5.10.1984/ jsem našel ve schránce předvolání na OS VB v Rosenbergově ul. na pondělí 8..0. na 8.30 hod. Předvolán jsem byl pprap. Janem Copem za účelem uředního jednání.

V pondělí ráno jsem se dostavil na policii s předvoláním, vrátný někam telefonoval a pak mi sdělil, že s.čop má volno a nebude celý den přítomen a že mám přijít jindy. Vyšel jsem ven na ulici, za chvíli za mnou vrátný vyběhl a zavolal mě zpět s tím, že budu vyslechnut někým jiným.

Uřední jednání probíhalo v přítomnosti dvou příslušníků policie v cívielu. Nebylo mi řečeno, před jsem předvolán, pří při mě nemohou říct co mě vědí. Jednání začalo otázkou, zda vím, před jsem na policii, po odpovědi, že ne, že bych to měl vědět. Pak následovaly otázky: kde máte ty věci, kúpoval jste něco v poslední době, komu jste předal věci, skrýváte je na chalupě, je váš otec na chalupě, kde pracuje bratr, kdy jste byl naposledy na chalupě, co jste dělal 10.7.84... Otázky byly doplňeny výroky: přiznejte se, ostatní to na vás řekli, viděli to u vás na chalupě, bude vám odebírána krev a pachovky, v práci a v bytě bude provedena prohlídka, vaše vina se prokáže. Pak jsem byl odveden s tím, že prozoumají moje udaje ohledně 10.7. Byl jsem zavřen do chodby bez oken, kde jsem asi hodinu čekal. Pak pro mne přišel příslušník a poležil mi opět přibližně stejné otázky. Po mé odpovědi, že jsem se ničeho trestného nedopustil, pravil, že na mě tedy bude uvalena vazba, abych si vše rozmyslil a přiznal se. Opět jsem byl odveden zpět do chodby a zavřen. Zhruba po 4 hodinách čekání jsem byl znova předveden. Bylo mi řečeno, že 10.7. byl v Bohničích vykraden kostel a že je podezření, že jsem se na vlečení podejel a že kradené věci se nacházejí u nás na chalupě. Opět mi bylo řečeno abych se přiznal, že kradené věci nemají velkou cenu a že bych mohl jako dosud netrestaný vyvázout jen s podmínkou. Po mé odpovědi, že o krádeži se dovidám teprve od nich, byl se mnou sepsán protokol. Před tím mi ještě bylo řečeno, že tento rát odcházím jako vítěz, ale že přistě to tak být nemusí. Po téměř 7 hodinách jsem byl propuštěn.

Nikdy jsem nebyl trestán a nikdy jsem neporušil čsl. zákony, Přesto jsem byl opakován bez jakéhokoli opodstatnění vyšetřován pro údajnou spoluúčast na spáchání trestné činnosti /např. vyloupení lékárny v Brně, vražda příslušníků VB, drogy - ažkoliv jsem nikdy do styku s nimi nepřistěl/, pokudé na základě "jakýchsi" anonymních udání.

Ohrazuji se proti tomuto postupu vůči mé osobě a stěkuji si na postup příslušníků VB, kteří na základě "jakýchsi" udání mě vyšetřují v souvislosti s nějrůznější trestnou činností a natí mne, abych já prokazoval svoji nevinu. Působí to dojmem, jako by "někdo" měl zájem vytvořit ze mne nebezpečného recidivista, pro kterého je možno najistotří, kdykoliv se kdekoli spáchal nějaký trestný čin. Pokud by polícia postupevala tímto způsobem, mohla by sebrat kteréhokoli občana bez jakéhokoli důvodu a chtít po něm, aby prokázal svou bezuhonnést. Vnukuje se mi myšlenka, že by se snad mělo oznamit, že každý občan je povinen poručit si deník a vést si v něm podrobné denní záznamy, protože naprostá většina lidí větřně policiajtů si nepamatuje, co dělala před čtvrt rokem, a mohla by proto být podezřívána ze všech spáchaných trestních činů, které nebyly objasněny.

Sedmihodinový výslech přes dobu oběd /z toho pětihodinové uzavření na chodbě bez větrání v dušné atmosféře/, opakování otázek, vyhrožování /vazbou, prohlídkami domu, pracoviště, chalupy, kuriozním odběrem krve k prokázání viny/, neoznámení důvodu předvolání, jsou porušením zákona o SNS. Jan Placák, Křivenická 418, Praha 8

17.10.1984

Výbor na obranu ne spravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

- 3 -
Sdělení VONS č. 594 /Odsouzení Pavla Wonky/

Dne 19.1.1984 byl okresním soudem v Náchodě odsouzen Pavel Wonka, nar. 23.1.1953, bytem Vrchlabí, U nemocnice 869, k uhranému trestu odňtí svobody na 14 měsíců podmíněně podle § 132/1 b /rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví/, § 129/1 /porušování povinnosti v provozu soc. organizace/ a přečin podle § 3/2 zák. 150/69 Sb. /přečin proti majetku v soc. a osobním vlastnictví/. Dne 20.5.1984 promnil krajský soud v Hradci Králové tento trest na nepodmíněný. Dne 4.7.1984 byl Pavel Wonka zadřen a předán do výkova trestu, který si nyní odpykává v NVU Plzeň-Bory. U Wonky, který je povolením automechanik, byly při domovní prohlídce nalezeny určité součástky od automobilu a Wonka byl odsouzen pro jejich údajné zeizení v n.p. Miletě, kde je zaměstnán. Soud však nijak nerokázal, že součástky, které jsou ostatně volně k dostání, pocházejí opravdu z n.p. Miletě, že se v tomto podniku ztratily, natož že je zeizil Wonka. Rozsudek se opět pouze o nevěrohodnou výpověď jednoho Wonkova spolužaměstnance, o němž je známo, že je proti Wonkovi zaujatý, který v předběžném řízení předložené součástky identifikoval jako zeizené v n.p. Miletě, a který pak před soudem tuto svou výpověď odvolal s tím, že jde o sériové výrobky, které nelze individuálně rozlišit, čímž de facto vyvrátil jediný - navíc nepřímý - důkaz proti Wonkovi. Soud přitom porušil i četné další elementární principy soudního jednání, ignoroval vše, co průkazně vyvracelo obžalebu a odsoudil Wonku se zjevnou předpojatostí.

Pavel Wonka mnoho let působil jako právní zástupce různých občanů v občansko-právních a majetko-právních sporech, pomohl mnoha lidem, jimž bylo ublíženo, a soustavně upozorňoval na porušování zákonů a předpisů i na různé machinace, kterých se dopustěly exponované osoby v jeho okolí i přímo v podniku, kde byl zaměstnán. Nabízí se tudíž podezření, že jeho odsouzení - zjevně vykonstruované - je ve skutečnosti jen nešikovnou mstou místních autorit za tuto jeho dlouhodobou a mnohým lidem nepohodlnou činnost.

16. října 1984

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

Pan dr. Ján Fejčík
generální prokurátor ČSSR

Pane generální prokurátoru,

považuji za nutné Vás informovat o domovní prohlídce, která je byla provedena orgány StB v mé rekreační chalupě u Trutnova dne 16.8.84, protože mám vážné podezření, že tato prohlídka byla v rozporu se zákonem, a to nejen formálně, tj. s jeho literou, ale především svým smyslem, který podle mého názoru zjevně odpovídal duchu příslušných zákonnych ustanovení. Pokud tomu tak bylo a pokud by to prošlo bez pozornosti, vznikly by tím precedenty umožňující, aby se taková praxe stala postupně decela běžnou. Znamenalo by to totiž, že orgány StB mohou kdykoli vůrhnout do obydli kteréhokoli občana a bez jakéhokoli zdůvodnění i bez souhlasu prokurátora vzít mu cokoli, co je napadne. Uznáte zajisté, že takový stav by byl ve zjevném rozporu s Ústavou ČSSR, chránící nedotknutelnost obydlí a domovní i osobní svobodu občanů.

Domovní prohlídka byla u mne provedena z usnesení vyšetřovatele StB majora Lišky /ČVS 9/4-84/ a byla v tomto usnesení zdůvodněna zahájením trestního stíhání pro přípravu k tr.činu pobuřování podle § 7 odst. 1 k 100 odst. 1, písm. a/c tr.z.

V rozporu se zákonem /§ 83 tr.ř./ bylo zjevně už te, že jsem nebyl před zahájením domovní prohlídky vyslechnut, jak to trestní řád výslově přikazuje, ačkoli jsem byl k dosažení /tj. přítomen v domě/, že mi nebylo vyjeveno, co by konkrétně mělo být pro zmíněné trestní stíhání důležité a že mi nebylo vůbec nic o tomto trestním stíhání řečeno, tedy ani co je konkrétně v souvislosti s ním umne hledáno. Teprve po několika hodinách

nách domovní prohlídky mi bylo na mě opětovně naléhání sděleno, jaká písemnost je vlastně hledána. Nalezena nejen že nebyla, nejen že nebyl žádáný věcný důvod k domněnce, že by u mne mohla být, ale navíc nabyla ani jasné, proč vůbec byla hledána a proč měla být předmětem stíhání, když orgánem StB nebylo vůbec známo, zda opravdu existuje a co je v ní. Domnívám se, že pouhý nápad, že bych mohl třeba mít něco, co by mohlo třeba být hodnoceno jako potencionálně způsobilé pobouřit, je evidentně nedostatujícím důvodem k DP, a že je nezákonné provádět DP, aniž jsem o předmětu pátrání předem vyrozuměn a k jeho eventuálnímu vydání vyzván.

Přesto, že hledaná písemnost nebyla nalezena, bylo mi při DP jaksi mimořádem, bez jakéhokoli zdůvodnění a ze zcela libovolného uvážení jednotlivých příslušníků StB odebráno velké množství věcí /protokol obsahuje 215 položek, z nichž některé mají až 70 "podpoložek"/, věcí, které zjevně nikterak nesouvisely ani s hledaným textem, ani s jakýmkoliv státně bezpečnostními zájmy. Je pravda, že některé z těchto věcí jsem - v zájmu urychlení prohlídky a věda, že by mi bez tak byly odňaty - vydal sám, nicméně do protokolu jsem výslově uvedl, že je nepovažuji za pobouřující a neuznávám důvody, pro které jsou zabavovány. Bylo mi odnato mnoho knih, episků, časopisů, různé dokumentace a archivních materiálů, magnetofonových pásků, fotografií, osobní korespondence atd. atd. Jak známo, nikde není k taxativně vymezeno, co lze považovat za možný nástroj eventuálního pobouřování. Dík tomu orgány StB zabavují cokoliv, co některého z nich z nějakého důvodu sauje. /Malý příklad: proč by měly a jak by měly dopisy od přítela, sdělující mi jeho názor na moji hru, rodinná fotografie, filosofická eseje o povaze bytí nebo nahrávka veřejně zpívané písni sloužit k pobouřování? A i kdyby z hlediska té interpretace zákona, kterou dnes státní moc uplatňuje, takto použitelné můžou přeci jen být možny, jak máže jejich pouhé vlastnictví zakládat podezření, že tak použity opravdu budou? Nikdo nikdy přitom není zřejmě povinen zdůvodňovat, proč to či ono bylo zabaveno. Zabavování je tudíž zcela nahodilé a svévolné, jako možný nástroj pobouřování může být zabaveno prakticky cokoliv já bych se vůbec nedivil, když mi byl odebrán i balík čistého papíru jen proto, že by si nějaký příslušník StB myslíl, že bych na něj mohl v budoucnosti napsat něco, co by mohlo sloužit k pobouřování.

Za zcela svévolné a žádnou zákonitostí náležoucí normou neobhajitelné považuji i to, že má Žena, ačkoli je spolumajitelkou našeho domu, nesměla být při DP přítomena a byla naopak odvedena na okresní správu v Trutnově, kde byla dvacet hodin bezdůvodně i bez jakékoli formálně právní záminky /jakou by mohlo být například předvedení k výslechu/ zadržována.

Domovní prohlídka nebyla navíc vůbec povolena prokurátorem, ačkoli bylo zřejmé, že jeho povolení by bylo možné před ní či v jejím průběhu získat, tím spíš, že se konala v rámci trestního stíhání, které bylo a muselo být zapájeno dříve, než prohlídka začala. Zda dal prokurátor k prohlídce aspoň dodatečný souhlas mi není známo, nedostal jsem v této věci žádné vyrozumění, takže dodnes nevím, zda prohlídka byla vůbec legální. Nedostane-li se mi aspoň dodatečné informace ani v tomto hodě, budu nutně domnítat, že obdan v naší zemi nemá právo vůbec se dozvědět, zda akt státní moci, kterým byl postižen, byl legální či nikoliv a zda tedy já či nemá naději na jeho náhravu. Takový stav by ovšem prakticky znamenal, že z hlediska občana jsou zákony, upravující výkon státní moci, zcela zbytečné.

Žádám Vás proto, abyste celou věc náležitě přeletřili; abyste sjistili, zda prohlídka sama a její konkrétní průběh byly v souladu se všemi zákonními ustanoveními, s Ústavou ČSSR a Mezinárodními pakty o občanských právech; zda eventuální potužení těchto norm neodstavuje trestné činy § 159 tr.z./ a abyste v takovém případě zjednal nápravu. Ale i kdybyste shledal, že postup orgánů StB byl zákoný, žádám Vás, abyste mne o tom vyrozuměl a toto stanovisko věcně dozvěděl. Domnívám se, že řešili zde opravdu - jak jsem já osobně přesvědčen - o akt čiré svévole, byl by tento akt napraven a obecný pocit právní jistoty upewněn, kdyby mi orgány StB neprodleně vrátily všechny zabavené věci. "ejen pro mne osobně, ale

- 5 -
i pro veřejnost, která je pochopitelně o celé věci informována, by takové náprava znamenala nadějeplné utvrzení, že ani v naší zemi nemůže policie dělat cokoliv si zamane a že i ona, pochybí-li, je nucena své pochybení napravit.

26.9.1984

Václav Havel, U dejvického rybníčku 4,
Praha 6

Pozn.: Ve dvojčísli červenec-srpen a v zářijovém čísle Informaci o Chartě 77 jsme zveřejnili několik stížností, které byly sepsány v souvislosti s akcemi StB ve dnech 16.-17.8. t.r. /mj. domovní prohlídky u V. Bendy, P. Šustrové a v rodině Rumlových/. Na žádoucí se stížnosti nedošla však dosud odpověď.

Charta 77 a Perugia

Ve dnech 17. - 21. července 1984 se v italské Perugii konala 3. evropská konference za jaderné odzbrojení. První konference západoevropských mírových hnutí a organizací, které se hlásí k výzvě END /Evropské jaderné odzbrojení/ z roku 1980 se konala v létě 1982 v Bruselu a druhá loni na jaře v Berlíně. Tada vlivných západoevropských sdružovacích prostředků, ale především italský tisk, věnovaly konferenci v Perugii značnou pozornost. Tato byla první konference END na níž přijeli zástupci oficiálních mírových výborů z východoevropských států. Byli sice pozváni již na berlínskou konferenci, ale jen jako pozorovatelé, a proto se jí odmítli zúčastnit. Tentokrát se Koordináční výber /Liaison Committee/ rozhodl, ve snaze vytvořit podmínky pro dialog mezi Východem a Západem, pozvat jako plnoprávné delegáty jak zástupce nezávislých mírových skupin a občansko-právních iniciativ z východní Evropy a Sovětského svazu, tak i zástupce oficiálních mírových výborů východoevropských států. Bohužel, jak ovšem řada lidí předpokládala, zástupcům nezávislých hnutí nebylo umožněno do Perugie přijet.

Na tiskové konferenci konané před slavnostním zahájením 3.konference END vyjádřila tisková mluvčí Koordináčního výberu politování nad tím, že ne všechni pozvaní delegáti se mohli dostavit, ale zdůraznila, že přesto je účast na konferenci velmi potřebující neboť jsou přítomny delegace z východní Evropy a hosté z Ameriky, Číny, Indie a dalších rozvojových zemí. Tato formulace neuspokojovala očekávání řady delegátů, kteří se o tiskové konferenci doslechli. Některí z nich se proto rozhodli dát jasné najevo svůj protest proti absenci těch, jejichž účast byla znemožněna úředním rozhodnutím.

Krátko po zahájení konference přerušilo uvítací řeč předsedy Kena Coatese asi 35 delegátů, kteří načeckovali na podium, usta převázaná rudými šátky a v rukou transparenty se jmény Charty 77, Solidarity, polského KOŠU, s východoněmeckým heslem "Překopejte zbraně na plány", znakem maďarské skupiny Dialogu pro mír, moskevské skupiny pro vytvoření důvěry mezi USA a SSSR i izraelských Palestinců a tureckých mírových aktivistů. Přeplněný sál zaburácel potleskem. Předsedající pan Coates po chvíli vyzval demonstranty, aby vyklidili podium a poněkud dotčeně dodal, že jeho organizace /Mírová nadace Bertranda Russella/ se nemusí za svou činnost na poli lidských práv stydět. Znovu se ozval potlesk, o něco slabší než ten první, ale ne o moc.

Z pozvaných delegátů nebylo dovoleno účastnit celkem 59 aktivistů z východní Evropy - 21 z NDR, 14 z Maďarska, 12 z Československa, 8 z Polska a 4 z SSSR - a po třech z Turecka a Izraele. Stejně jako v Bruselu a Berlíně, tak i v Perugii zůstaly první řady sedadel plenárního zasedání symbolické prázdné, jen s označením "pro nepřítomné přátele" a se jmény některých nezávislých skupin jako např. Charty 77.

Jmérem italského mírového hnutí delegáty uvítal Gianpino Rasimelli, který jasně odsoudil rozhodnutí vlád východoevropských zemí nepovolit výjezd pozvaným obhájcům lidských práv a míru, ale distancoval se od formy protestu zvloleného demonstranty. Poté co očitoval delší pasáž z do-

pisu Charty 77 zaslaného do Perugie, Rasinelli zdůraznil, že "rozdělení světa do soupeřících vojenských bloků je hlavní zdroj nebezpečí války. Z tohoto důvodu nechceme mít k zástupcům Východu vztah jako blok ku bloku a nechceme naše diskuse omezit ztrnulými hranicemi konfliktu mezi Západem a Východem". Sylvie Mantrantová, představitelka francouzské mírové organizace CODEPNE, vystoupila za Koordinaciční výbor END, který konferenci zorganizoval a rovněž jeho jménem výjádřila protest proti významné absenci východoevropských přátel. Oba řečníci se nastajiči tím, že se konference bude tímto problémem důkladněji zabývat.

Brzo po plenárním zasedání vydala sovětská delegace prohlášení, v němž protestovala proti "prorekaci ve stylu studené války a primitivního antikomunismu" a napadla Koordinační výbor END za to, že nezabránil demonstraci, o niž věděl, že se bude konat. Připomněla, že nedostala příležitost vystoupit na plenárním zasedání a vysvětlit svůj postoj a varovala, že pokud budou tyto provokace pokračovat, bude muset opustit jednání konference. V prohlášení byl protest vyjádřen jménem "sovětských veřejných organizací". Kromě 18 funkcionářů ze Sovětského svazu se konference účastnilo i 10 Maďarů, 10 Poláků, 9 Bulharů a jeden Rumun. V NDR nedošlo k dohodě o složení delegace a tak byla účast odřeknuta. Osm zástupců čs. mírového výboru obdrželo italské vízum až den před zahájením konference, jednak díky pozdní rádosti, jednak díky italské byrokracie. Přestože jim nic nebránilo přijet, nanajvýš se zanedbatelným spočíváním, čs.-mírový výbor vydal prohlášení, v němž protestoval, že čs.-delegaci bylo "prakticky znemožněno podílet se v plném rozsahu na jednání 3.-konventu... Jsme nuceni proti této dárkriminaci ostře protestovat. Připomínáme, že na světové shromáždění v červnu minulého roku v Praze byl umožněn přístup i široký svobodný dialog všem účastníkům, ať zastávali jakékoliv názory". Protest zůstal bez většího povědomí. Delegáti nezapomněli, že Chartě 77 byl znemožněn přístup na pražské shromáždění a některé západní mírové organizace nebyly díky svým známým sympatiím k nezávislým hnutím pozvány, např. britská END. Většina lidí usoudila, že čs.-delegace se jednoduše obávala konfrontace s přítomnými českými emigranty a některými dobře informovanými západními aktivisty.

Druhý den byl narychlo svolán organizační výbor konference, aby se dohodl na postoji jak k demonstraci, tak k čovětskému protestu. Organizátoři demonstrace vysvětlili, že chtěli zdůraznit svou podporu nezávislým mírovým hnutím, že neprotestovali proti přítomnosti zástupců oficiálních mírových výborů a že použili formu mírovému hnutí zcela vlastní. Připomněli, že přestože mezi demonstrujícími byly některé členové Koordinátorského výberu, demonstrace byla připravena pouze jednoživými členy mírových hnutí z různých zemí, např. Francie, Itálie, NDR, Rakouska, Švýcarska apod. Ve svém komunike zdůraznili, že rozhodnutí nedat cestovní pasy 99 členům nezávislých iniciativ způsobilo, že hlavní část dialogu mezi Západem a Východem zkrachovala dříve než dialog začal.

Představitel holandské mírové organizace IKV Mient Jan Faber pak na tiskové konferenci přednesl stanovisko organizačního výberu konference i Koordináčního výboru. Odmlítl sovětský protest a vysvětlil, že nesouhlasí s demonstrací pouze proto, že je možné ji interpretovat jakoby všichni ostatní, včetně něho, podporovali východoevropská nezávislá hnutí měně než demonstranti, což, tvrdil Faber, neodpovídá skutečnosti. Rozdíl v přístupu Koordináčního výboru k nezávislým skupinám a k oficiálním mírovým výborům shrnul do prohlášení, že s prvními si přeje spolupracovat, zatímco s druhými chce vést dialog. A jasně odseutil nepovolení výjezdu 59 nezávislým. Sovětský zástupce namítl, že není známo, že by těchto 59 lidí požádala o povolení k výjezdu a maďarský návin argumentoval, že v maďarské delegaci jsou dva nezávislí. Měl na mysli bývalého předsedu vlády Andrease Hegeduse a bývalého představitele skupiny Dialog Ference Koszegiho, o jejichž státočnosti se se skutečně nezávislým maďarským hnutím se dá úspěšně pochybovat. Na druhé straně nelze klást absolutní rovnitko mezi ně a maďarský mírový výběr a je rovněž nutné přiznat, že zástupci tohoto výberu hovořili daleko smířlivěji a méně dogmaticky než jejich kolegové z ostatních východoevropských zemí.

Do Perugie přijelo více než 1000 delegátů. V zájmu možnosti konstruktivní diskuse, již by se mohla účastnit většina delegátů, byly připraveny jen dvě plenární zasedání, na začátku a na samotném konci téměř týdení konference a hlavní jádro jednání bylo soustředěno do pracovních skupin. Konference si vytyčila tři hlavní téma: 1. Situace a strategie mírového hnutí po rozmístění amerických raket v západní Evropě. 2. Role mírového hnutí v uzení Středozemního moře, zvláště v konfliktu na Středním Východě. 3. Potřeba dialogu s americkým mírovým hnutím a hnutím v rozvojových zemích, ale především s východní Evropou. Prvnímu tématu bylo věnováno téměř deset pracovních skupin celou středu 18.7. a část dopoledne čtvrtka 19.7. Druhým tématem se zabývaly tři pracovní skupiny značnou část čtvrtka a třetí téma bylo rozděleno do třech pracovních skupin a připadlo mu celý pátek 20.7. Polovinu posledního dne, soboty 21.7. mohli delegáti věnovat kterémukoliv tématu podle vlastního výběru. V praxi se díky demonstraci na zahájení a díky přítomnosti zástupců oficiálních mírových výborů Východu /a samosřejmě i díky příležitosti tématu samotného/ stal zejména hlavním tématem konference dialog Východ-Západ.

Otázky jako: jakým způsobem může mírové hnutí pomoci vyrobýt národní i jednotlivému střední a východní Evropy právo na sebeurčení, jak zamezit neustálému porušování lidských a občanských práv, které vede k permanentnímu napětí a potenciálnímu konfliktům, jak vytvořit podmínky pro svobodnou v měnu názorů mezi obyvateli obou částí rozdělené Evropy, zda je nutné udržovat kontakty s oficiálními mírovými výbory, jak využít oficiálních kontaktů mezi politickými stranami a institucemi, jak roli mohou hrát křesťané, vědci, lékaři, jak nejlépe lze pomoci perzekvovaným obhájcům míru a občanských práv apod. podesakovaly v různých formách do naprosté většiny pracovních skupin a nepokrytě převládaly ve všech neformálních "kulárových" diskusích či spíše přesněji diskusích v desítkách malých kaváren a barů.

Dopis Charty 77¹ byl k dispozici delegátům jak v angličtině, tak v italštině. Den před "východoevropským" dnem konference uspořádala agentura Palach Press, na počádání organizátorů konference, k tomuto dopisu tiskovou konferenci. Její zástupce Jan Kavan popsal tříletou historii dialogu Charty 77 se západním mírovým hnutím a na ukázkách dopisu Charty 77 ilustroval názory tétoho hnutí na problematiku míru. Současně byl asi dvěma stům shromážděných novinářů a delegátů k dispozici bréšurka "Voices from Prague" /Hlasy z Prahy/, vydaná Palach Pressem a RND, v níž cítevané texty a dokumenty vyšly anglicky v nezkráceném znění. Deník spravodaj konference následující den zdůraznil to, co považoval za hlavní body tiskovky: jednak nutnost neoddělitelného spojení míru a lidských práv, jednak nutnost třetí cesty mezi nukleární válkou a přijetím statu quo rozdělení Evropy do bloků. Zmínil se i o Šabatové myslence "trialogu" a podtrhl, že pro smysluplnou spolupráci je nutné, aby mírové hnutí překonalo pacifistickou krátkozrakost, která dosud převládá v některých jeho částech a která vytrhává boj proti jaderným zbraním z jeho politického kontextu. Z reakce lidí na tiskové konferenci a z jejich dotazů bylo zřejmé, že o stanovisko Charty je veliký zájem a že obsah dopisu Charty značně zapůsobil.

Tisková konference k dopisu Charty ještě neskončila, když sovětská delegace zahájila vlastní tiskovou konferenci. Těch několik desítek lidí, kteří dál diskutovali o Chartě, se již do přeplněného sálu sovětské tiskové konference nevešlo. Zpravodaj konference zveřejnil potom některé otázky a odpovědi: "Proč jste přijeli do Perugie, když jste tak ostře kritizovali berlínskou konferenci?" - "Protože tady jsme dostali více záruk a protože v Berlíně jsme nechtěli hovořit o tzv. německé otázce." "Existují v SSR jiné mírové skupiny?" - "O žádných nevíme." "Proč nebojujete proti jaderným raketám doma?" - "Protože skutečně nebezpečí přichází dnes od amerických raket." "A válka v Afghánistánu?" - "Náš postoj je totéž s postojem vlády." "A co si myslíte o Olze Medvědkovové, mírově aktivistce, která byla uvězněna v SSR na několik měsíců?" - "Byla obviněna z chuligánství a my souhlasíme s tímto obviněním." Mýtus o určité nezávislosti oficiálních mírových výborů na vládách byl

již po prvních dnech konference značně počítanecený.

Den věnovaný "dialogu Západ-Východ" se soustředil převážně na problém vztahu k východní Evropě. Z Čechů v pracovních skupinách vystoupili Jiří Pelikán, Zdena Tominová a Jan Kavan. Poslední stovky exemplářů dopisu Charty 77 do Perugie byly rozebrány delegáty. Ze způsobu, jakým se řada Fečníků odvolávala na dopis Charty 77 bylo jasné, že dopis přispěl k siceznosti debaty o problémech vzájemného vztahu a budoucí spolupráce. Ostřejší výměny názorů mezi některými emigranty a zástupeci mirových výborů, např. mezi Zdenou Tominovou a členem sovětské delegace a také mezi Włodkem Goldkornem, oficiálním zástupcem KOŠU na Západě a členem polské delegace, jen napomohly delegátům uspíšit krystalizaci jejich vlastních názorů.

Formální i neformální diskuse v Perugii nepochybňávě přiblížily možnost vypracování společného stanoviska západního mirového hnutí či aspoň některých jeho skupin a některých nezávislých mirových a občanských iniciativ ve východní Evropě, o němž se zmiňuje i dopis Charty. Výzvy Jacka Kuroně mirovému hnutí, aby pomohlo demilitarizovat Polsko a střední Evropu a především dopis bývalého tiskového mluvčího Solidarity Janusze Onyszkiewicze poslaný do Perugie zpřístupnily delegátrům uhel pohledu řady lidí ze země stanného práva a umožnily jim kritičtější pohled do vlastních řad. Téměř každý večer se k neformální diskusi o konkrétních formách spolupráce s nezávislými skupinami východní části Evropy scházeli ti, co podpořili demonstraci z prvního dne. Časem se k nim však přidali i další, kterým se sice forma demonstrace nelíbila, ale kteří měli a mají upřímný zájem o dialog s Chartou 77 a podobnými iniciativami anebé ti, jejichž zájem byl probuzen diskusemi a pracovních skupinách a vzniklou novinářskou atmosférou v Perugii. Tento zájem byl ještě posílen, když byly novinářům a delegátům předloženy tři dokumenty, jejichž cílem bylo vytvořit podmínky pro celoevropskou diskusi o možném společném politickém stanovisku. První z dokumentů "O míru v Evropě" byl připraven berlínskou skupinou Initiative Ost-West-Dialag na základě dřívějšího tříbědrového prohlášení sepsaného francouzskou CODENE a podpořeného britskou END. Berlínský dokument podepsala francouzská CODENE a řada jednotlivců, mezi nimi 8 signatářů Charty 77, 17 Němců, především členů strany zelených, 6 členů maďarské demokratické opozice, 9 Italů a další.² Druhý dokument "Překonání Jalty: Deklarace za svobodu a mír v Evropě" byl sepsán polským KOŠem a italskou Legou per l'ambiente a rovněž podepsán francouzskou CODENE a řadou jednotlivců z různých zemí.³ Třetí dokument "Evropská deklarace míru" byl připraven britskou END, která nevyzvala k podepsání dokumentu, jen žádala připomínky, komentář, diskusi. I tento dokument vznikl po konzultaci s některými členy nezávislých iniciativ, především z Maďarska. Přes jisté rozdíly všechny tři dokumenty odmítají rozdělení Evropy, žádají stažení cizích vojsk z obou částí Evropy a svobodnou výměnu názorů, informaci a lidí mezi oběma polovinami kontinentu. Neformální diskuse mezi zájemci o zintenzivnění dialogu mezi nezávislými skupinami na Východě i na Západě vedly poslední den konference /mimo rámec jednání konference/ k vytvoření prozatímního sekretariátu, který by se měl pokusit vyhodovat pružnou a účinnou celoevropskou informační síť.⁴ Jejím smyslem by mělo být napomoci dialogu s nezávislými iniciativami ve východní Evropě a informovat všechny zájemce a skupiny v různých zemích o jeho výsledcích tak, aby se omezilo dosavadní mrhání energie, snížil stupeň neinformovanosti a zlepšily formy spolupráce.

N.D.

P o z n á m k y:

1/ Dopis Charty 77 do Perugie byl jako dokument Charty 77 č. 13/84 zveřejněn v červnovém čísle Informací o Chartě 77. Kromě mluvčích Charty ho podepsalo 13 dalších signatářů Charty 77 různých názorových orientací.

2/ Tento text pod názvem Evropské mirové prohlášení jsme zveřejnili v zářijovém čísle Informací o Chartě 77.

3/ Pod názvem "Za mírovou a svobodnou Evropu" je tento text rozšiřován v samizdatu jako separát. Prohlášení zveřejnil polský časopis KOS č. 58 z 13.8.1984, vycházející ve Varšavě, a pro čtenáře okruhu Solidarity ho za jímavým způsobem komentoval Dawid Warszawski v týdeníku Solidarity Tygodnik Mazowsze č. 97 z 23.8.1984.

Zveřejnujeme druhý bod devítibodového prohlášení, abychom ukázali na neobykle ostrý ton textu:

"Čtyřicet let po druhé světové válce trpí Evropa stále ještě těžkými následky této války. Byla a zůstává rozdělena, jsouc majetkyní systému proti sobě stejících bloků, který zvěnuje její podrobení dvěma supervelmocem, i když formy utlaku a jejich politickými a společenskými důsledky jsou na obou březích Labe různé.

To, co se nazývá Jaltským pořádkem, který podle některých lidí byl "výměnou" trochy svobody za zajištění bezpečnosti, ve skutečnosti naší svobody pošlapalo a ohrozilo naši bezpečnost. Jalta vyvolala v NATO a Varšavské smlouvě tak příšerné jaderné i konvenční přezbrojeování, že je ohroženo samo přežití Evropy. Ve stínu Jalty kvetly stalinistické diktatury v zemích Varšavské smlouvy a fašistické diktatury v Řecku, Španělsku a Portugalsku; v jejím stínu došlo k invazím a pučům v Maďarsku, Československu a Polsku.

Dnes je však jaltský pořádek mrtev.

Dnes je nemožné požadovat po komkoliv, aby se zřekl boje za vlastní osvobození z politického utisku nabo z jaderného ohrožení ve jménu "mezinárodní rovnováhy". Opeciální síly ve východní Evropě budou dále etézovat pořádkem, který jim byl vnucen násilím a který - jak tu ukázaly události v Maďarsku, Československu a Polsku - násilí plodí a hrozí zavleci Evropu do konfliktu. Nedbání této skutečnosti ve jménu krátkosraké "realistické" politiky vše míru nijak nepedporuje.

Mírová hnutí budou pokračovat v boji proti atomovému pořádku, který dnes ohrožuje naši demokracii místo aby ji bránil, který ohrožuje naši nezávislost a suverenitu.

Odmítáme tedy logiku uchovávání "stata quo" se stejnou rohodností jako odmítáme studenou válku a konfrontaci mezi bloky: tato logika totiž ve skutečnosti zvyšuje mezinárodní napětí a nikterak pozitivně ne-přispívá k započetí procesu, který by vedl k demokratické a mírové Evropě. Jsme přesvědčeni, že k vytvoření takové Evropy musíme mít odvahu překonat Jaltu a rovnováhu strachu."

Pořad listu KOS č.58 jsou signatáři tohoto prohlášení polský KOS/výber na podporu společnosti/, strana zelených NSR, francouzské mírové hnutí CODENE, italská liga pro životní prostředí Lega per l ambiente a čs.exilová skupina Listy.

4/ Na první schůzce tohoto sekretariátu, jehož jsou členy i dva exiloví Češi /J-Pelikán a J.Kavan/, která se konala 27.září v Bruselu, bylo dohodnuto vytvoření Network for an East-West Dialogue /informační centrum pro dialog Východu a Západu/. Toto nové centrum bude mj. organizovat 8.-10.2.1985 v Západním Berlíně kolokvium na téma "Mír v rozdělené Evropě - 40 let po Jaltě". Semináře se zúčastní jednak experti a historici, jenž aktuální členové mírového hnutí se speciálním zájmem o dialog s nezávislými iniciativami východní Evropy. Organizátoři doufají, že dostanou písemné příspěvky od jednotlivců z východoevropských zemí. Kolokvium bude mít tři části: 1.historickou, 2. Jalta dnes, její dnešní význam, 3. možnosti překonání odkazu Jalty. O pořádání kolokvia bylo rozhodnuto již před bruselskou schůzkou, a to v Amsterdamu, kde se koncem září konala schůzka aktivistů CODENE, Lega per l ambiente, IKV /zúčastnil se i její předseda M.J.Faber/ a členů strany zelených z NSR.

Zpráva o podmírkách věznění Jana Wünsche

Jan Wünsch, nar. 29...1957, dělník, signatář Charty 77, odseuzený k trestu OS v trvání tří a půl roku a následujícímu ochrannému dohledu v trvání 2 let pro tr.činy podvracení republiky podle § 98/1 tr.z., který měl spočívat v rozšířování textů nepřátelských státnímu zřízení většině

materiálů Charty 77 a v účasti na letákové akci sáharity s polskými dělníky, a dále pro tr.čin rozkrédání majetku v soc. vlastnictví podle č. 132/la, který měl spočívat v odcizemí rozumužovacího stroje Ormig, je po nedávném podmíněném propuštění spoluodouzeného Václava Šenkupa posledním odouzeným ve výkonu trestu skupiny, která byla v letech 1982 a 1983 seuzena městským soudem v Praze a nejvyšším soudem ČSR. Jan Wünsch si trest odpykává v I. NVS v NVÚ Plzeň-Bory. Při normálním průběhu výkonu trestu bude propuštěn na svobodu 2.8.1985.

Od ledna letošního roku je umístěn na V. úseku, kde jsou umisťováni odouzení, u nichž byla diagnostikována psychopatie. O srovnání podmínek mezi V. a II. úsekem, kde byl předtím, řekl, že na V. úseku jsou mnohem lepší hygienické podmínky než na II. úseku. Nyní např. bydlí ve dvoulůžkové světnici oproti velké přeplněné světnici na II. úseku. Přefazení na V. úsek bylo zřejmě výsledkem častých stížností a konfliktů, které až do ledna b.r. měly. Od poloviny září do ledna 84 byl téměř nepřetržitě na uzavřeném oddělení; za 19 měsíců pobytu ve vězení byl na uzavřeném odd. zhruba 6 měsíců./Odsouzený je povinen hradit náklady trusu za každý den v celodenně uzavřeném odd. nebo v samovazbě paužální částkou 50,- Kčs; druhé částky jsou vymáhány po skončení VT./ Jan Wünsch byl desud celkem asi 30 krát kázensky trestán. Nádejník NVÚ podal soudu návrh na jeho přefazení do II. NVS, ale po několika zasedáních soud jeho návrh zamítl. O tom, že J. Wünsch byl před přefazením na V. úsek ve znatelném psychickém stavu, svědčí i výnatek z jeho stížnosti z té doby: "O přefazení /na jiné pracoviště/ jsem žádal ze zdravotních důvodů, z důvodu mé zcela nedostatečné zručnosti pro práci s kovem... Po přefazení na jiné pracoviště v listopadu 1983 se mé zdravotní problémy nezlepšily, nybrž ještě mnohem zhoršily... Okamžitý a nutný důsledek je samozřejmě neplnění mazan značně vysockých norm, které nepochybňě bude další vhodnou zámkou pro mé neustálé kázenské trestání. Tento postup státních orgánů jsem nucen považovat za systematickou snahu o mou fyzickou a psychickou likvidaci motivovanou mými názory, pro něž jsem také jako signatér Charty 77 vězněn. Chci při této přiležitosti upozornit: nejenže nespáchám sebevraždu, ale dokud mi mě sily budou stát, budu se proti shora zmíněnému postupu bránit za každou cenu. Nemám jiné možnosti, chci-li se vrátit ke své rodině. Proto také žádám o přesouzení mé situace a o okamžitou nápravu." Přefazením na V. úsek byly však mnohé problémy vyřešeny a Jan Wünsch je t.č. v celkem dobrém zdravotním stavu; trpá však častými záněty středního ucha a bolestmi zubů.

Jan Wünsch nehodlá podat žádost o podmíněné propuštění. Podal však pědněk ke stížnosti pro porušení zákona, které spatřuje ve svém odouzení. Podle dosavadních zkušeností nemí naděje, že by takovým podnětem bylo vyvoláno nové soudní řízení v jeho prospěch.

J. Wünsch udržuje písemné styky se svou manželkou, pf Věrou Novotnou, Italská 2, Praha 2, která ho ve VT rovněž pravidelně navštěvuje spolu s jejich tříletým synem Tomášem. Z dopisu J. Wünsche:

"Do dopisů zvenčí tu člověk chtě nechť vkládá všechnu svou výru v člověka - druhu, veškerou naději v reálnost svých životních plánů, jímž je tu dáván smysl jeho života. /.../ Běžné problémy, které tu člověk má, jsou v obecném měřítku vnějšího světa malicherné. Jejich akceptováním by byl člověk mucek zvěličit si je do neskutečných rozměrů, už jen proto, aby využil svou "problémovou kapacitu". Myslicímu tvorevi tu nutně vzniká "problémové vakuum", což je dáno tím, že tam venku jsme byli nuceni neustále každým svým krokem řešit tisíce "každodenních" problémů, které tady prostě nejsou. /.../ Tady však jedinými nositeli reality "tam venku" jsou a/ otisky minulosti v paměti, b/ dopisy zvenčí mapující současnost - čím věrněji a podrobněji, tím lépe, a to v dimenzích jak osobních, tak neosobních. Tyto dva prvky se musí navzájem korigovat, aby člověk mohl žít lidsky, to je vědomě tvořit svou budoucnost. Pokud si člověk neplánuje utopení své v egoismu, samotě a duchaprázdnu, potřebuje součadnice tě hto dvou faktorů k faktu ru třetímu, jímž je jeho vlastní osobnost, aby mohl žít skutečně tvářcem způsobem, aniž by se vzdaloval realitě."

Zpráva o Jiřím Wolfově

Dělník, signatář Charty 77, nar. 5.1.1952, v letech 1978-81 byl tři a půl roku vězněn pro tr. čin podvracení republiky a tr. čin křivého obvinění. Po propuštění z vězení sepsal zprávu o poměrech zvláště v NVU Mínekovice, kterou se údajně snažil zaslat do zahraničí. Dne 17.5.1983 byl Jiří Wolf zadržen a 21.12.1983 odsozen městským soudem v Praze a k trestu odňati svobody v trvání 6 let v III-NVS a následnému ochrannému dohledu v trvání 3 let, a to pro tr. čin podvracení republiky podle § 98 odst. 2 tr.z. Jiří Wolf zaujal stanovisko, že rozsudek je natolik v rozporu se zákonem, že jeho podnět ke stížnosti pro porušení zákona bude jistě ušpěchný. Proto se také vzdal možnosti odvolání a odvolání, které za něj podala jeho obhájkyně, vzal zpět. Byl petom, a te v dubnu t.r. eskortován do NVU MS Valdice u Jičína. Není naděje, že by jeho podnět byl kladně přijat. V NVU Valdice bylo konstatováno, že je ve špatném psychickém stavu. Na dotaz po možnosti vystěhování z republiky mu bylo sděleno, že si smí zakádat až po odpykání trestu. Jiří Wolf je v obtížné situaci i proto, že nemá příbuzných, kteří by s ním udržovali styk. Jeho bývalá žena, která je matkou jeho syna Daniela, s ním odmítá mít jakýkoliv kontakt. Jeho adresa je: J.W., PS 1/8, NVU Valdice u Jičína, 507 11.

Jan Křen: K "právu na dějiny"

Opožděně se mi dostal do ruky dokument pod tímto názvem. Základní zaměření jeho kritiky současného stavu naší historické vědy a ještě více dnešního historického "zapomnění" je nepochybně správné a musí se u soudných, obecnalých a odpovědných lidí setkat se souhlasem. Postihuje se tu jedna z nejbolestnějších vad současné společnosti a symptom hluboké krize, jež patří k nejvážnějším v moderních českých dějinách všebec. V nejdilivějším ohledu by tato kritika měla být rozšířena, zvláště co se týče povážlivého upadku autority historie a historické znalosti, zvláště u mladších generací. Třebaže krize výuky dějin má řídkí kořeny a neobjevuje se jen u nás, zdá se u nás hlubší a lze ji považovat za jeden ze zdrojů i projevů hrozivě nardostajícího nihilismu vůči dějinám a přeneseně vůči národnímu povědomí všebec.

Naplnění této oprávněné kritiky, analýza současné historiografie a zejména pak náznaky pozitivních východisek ve zmíněném elaborátu trápí však podle mého názoru podstatnějšími vadami: na některé z nich bylo již se strany historiků poukázáno. Bez nároku na úplnost bych připojil další a přispěl tak k diskusi, po niž elaborát volá.

Velice chabá je pasáž o historiografii slovenské, jež prozrazuje povážlivé mezery v kvalifikaci autora či autorů. Značně odlišné národní, sociální a duchovní klima dnešního Slovenska vytváří i v historické věci velmi specifickou situaci, jež se nedá jen jednoduše popsat jako trochu mírnější varianta českého historického pádu; skutečně zhodnocení prací slovenských historiků by dalo mnohem složitější obraz. Pro úroveň elaborátu by bylo asi lépe tuto pasáž - v podobě, v jaké je - vynechat.

Pokud jde o historiografii českou můží se elaborát cílem velmi silně zejména tam, kde se historicky vyslovuje k marxistické metodologii a tvorbě. I při všech výhrádách není bilance české marxistické historiografie negativní. Její přínos myšlenkový i věcný, který se neomezuje jen na sociální dějiny a dějiny děl. hnutí /patří k nejvýznamnějším obhájcům tradiční interpretace českých dějin všebec. Není ovšem paradoxem, něna. Ve slabých a slabších pracech je nahrazena primitivně utilitární politickou ekvilibristikou, v hodnotných a hodnotnějších metodologickou eklektikou, v níž se silně uplatňuje seudebý "sociální" strukturalismus, zaštítěný ovšem obrněnou marxistickou frázecologií. Vákné pokusy v duchu autentického marxismu /tento vagní pojem užívám jen pro stručnost/ objevují se jen zřídka, v neoficiální historiografii nadto spíš než v oficiální.

Třebaže se naše současná historická věda setva může vykázat vskutku epochálními díly, považuji říkáním odsuzujícím a přehlíživý ton elaborátu /několik marginálních uznalých zmínek na tom mnoho nemění/ za netaktní, netaktický a hlavně za věcně nesprávný. Ani v lepších dobách se v této historiografii neobjevovala podobná vrcholová díla příliš často a nadprůměrné práce vznikly i v 70. letech, zejména v jejich první polovině; za plně pasivní a negativní bilanci oficiální historie povasovat nelze.

Vůbec nejslabší částí elaborátu je kritika současného pojetí dějin a interpretace jejich střejších problémů, třebaže na jedno či dvoustránkový text nelze mít velké nároky. Ale námítky a výhrady by se tu daly vznést téměř ke každé větě. Napíše-li se – předchozí text dává na srozuměnou, že nejde o poslední roky, nýbrž o celá poslední desetiletí –, že o "politických dějinách tohoto státu od r. 1918" mohlo být napsáno nic rádivého", je to nonsens, neomluvitelný ani jinak sympatickou kritickou.

Také vymezení role historiografie by mělo být přesnější. Nechci autorovi či autorům podsevat jiný názor, ale také výlučné soustředění elaborátu na historiografii vzbuzuje – snad jen bezděčně – dojem, jakoby jen ona byla zodpovědná za celý upadek historického povědomí dneška. Historiografie je však jen jedním z činitelů, kterí toto povědomí formují – nemenší vliv má umění, učebnice a denní propaganda, jež by si v elaborátu zasloužily větší kritickou pozornost. Podle historiografie je dán především její odbornou prací, jejíž základní směrnicí musí být analýza celého dějinného procesu /nejen tedy jeho "vrcholů.../, přelomů a obratů/ i potřebnou profesionální a občanskou etikou.

Nechci se však podrobně zabývat jednotlivými omyly a spornými problemy, jichž je v elaborátu až dost. Za nejproblematičtější považuji jeho stranicky katolické zaměření, dost jednostranné patrně i v katolickém rámci. Bojovná nesnášenlivost je ovšem v mnohém pochopitelná, vezoutažně ne jen v poslední době. Také v české historiografii není a nebyl katolický přínos adekvátně řešen. Zjednodušený a plochý antiklerikalismus, vyznaující často i liberalismus i socialismus zkresluje dnes řešení i mnoha historických problémů – musím přiznat, že i sám cítím v tomto ohledu svůj dluh. Ale kritiku – a oprávněnou – deformaci a přehlížení jednostranný akcent katolický, historicky ne vždy debře argumentovaný. Vedle nevšímavosti k přínosu protestantskému/třebaže byl v minulesti lépe zpracován než katolický, také ovšem vlastní aktivitou evangelický zaměřených vědců/ chybí mi v elaborátu poštření role liberálního nacionalismu a také socialismu, bez jejichž formotverného vlivu je česká minulest, zejména moderní, stěží představitelná.

Příznačná – a zbytečná – je v elaborátu špička ohledně dědictví křesťanské kultury, kde se připouští již jen dvě možnosti, že se totiž "k ní hlásíme nebo ji slovně zatracujeme". Sám se počítám k těm, kteří ji nemají za vlastní a staví se k ní kriticky, aniž by ji museli zatracovat, natož pak jen slovně. Ostatně jde-li o to hlášení: chtě nechtě neseme v sobě všechni celou dějinnou minulest, nekatolíci katolickou a katolíci také nekatolickou.

Český katolicismus do značné míry – aspoň co se historiografie týče – překonal svou tvářef slabost, ne-li sterilitu z 19. stol. Už jen kritika "protestantsko-liberálních" stereotypů českého historického myšlení a objev baroka jsou při všech jednostrannostech jedním z největších přínosů k obrazu českých dějin ve 20. stol. Vělké kritické dějiny z hlediska českého katolicismu zustávají však, jak vidno i z tohoto elaborátu, spíš tvorbě katolického zaměření /tento a podobné vágní pojmy/ sou zde použity těž jen pro stručnost/ stejně představitelné, uvítal bych raději z této strany nové a pozitivní tvářef činy než jen peuhou kritiku. Katolická historická tvorba přece už prokázala svůj legitimní nárok na spoluvedení českého historického myšlení – ovšem badatelskými výsledky. To by

umožnilo také lépe čelit i řešenímu nebezpečí, jež se počiná rýsovat: do vakua, jež v naší historické produkci vaniká protlačuje se poslední dobou nepřivední, třebaže často povrchně libivý dilettantismus, a to nej jen na oficiální straně; teocha kritiky a sebekritiky i do vlastních řad by určitě neuškodila.

Když už se Charty chopila historické problematiky, byla určitě schopna ji zpracovat lépe, už jen vzhledem k tomu, kolik historiků má k dispozici. Elaborát sice vyzývá k diskusi, ale bylo by bývalo asi lépe, kdyby mu předcházela. Když už se tak nestalo, bylo by tím víc žádoucí, kdyby se rozvinula aspoň nyní. Nejsem si však jist, zda se pro to událo, co je možné a zda výzva k diskusi není jen formální - aby nebyla, měli by také její iniciátoři své názory hájit a na kritiku odpovědět; abnormální poměry nejsou zase tak abnormalní, aby to nebylo možné. Mluvěi Charty si snad nemyslí, že učinili své povinnosti zadost, když promluvili anebo nechali promluvit ty, kdož jsou jim blízci. Máme-li právo na pravdivé podání dějin, má i historiografie právo na pravdivé podání - k obojímu je nezbytná poctivá diskuse.

Praha 20.9.1984

Jan Křen

Mluvčím Charty 77

V. Bendovi, J. Rumlovi a J. Sternevé

V Praze 8. října 1984

Milí přátelé,

po zveřejnění dokumentu Charty 77 č. 16/84 nemohu jinak: musím se veřejně dostancovat od dvou dokumentů, které jste v posledních měsících vydali, a to č. 9/84 - dopis Charty 77 britským mírovým hnutím a č. 11/84 - Právo na dějiny. Dovolávám se přitom základního prohlášení Charty 77 z 1.1.1977, dalších chartovních materiálů i dosavadní praxe, podle nichž Charty 77 neusiluje o vytvoření společné politické či ideologické platformy, už proto ne, že je společenstvím lidí různých názorů, politických, náboženských či bezvěrských přesvědčení; jistě také proto, že jejím smyslem je obhajoba lidských práv, za něž je možno a nutno bojovat z nejrůznějších pozic politických, ideologických, náboženských atd. Názorevná diferenciace byla vždy v Chartě uznávanou realitou a mluvěi uzkostlivě dělali toho, aby dokumenty Charty vyjadřovaly všeobecný konsensus nebo aspoň hebyly s ním ve větším rozporu. I proto se vžila praxe zveřejňování některých dokuemntů Charty jako diskusních příspěvků k dané problematice; tento postup dovoluje vydat jako dokumenty i takové texty, které v některých aspektech vyjadřují mínění jen části signatářů Charty 77.

Tento postup, kterého jsme měli - podle mého názoru - použít při vydání Práva na dějiny, nebylo jistě možno zvolit při zveřejnění dopisu mluvčích britským mírovým hnutím - č. 9/84. Je proto s podivem, že v tomto textu, kde oprávněně tvrdíte, že "jsme ve svých aktech vázáni všeobecným konsensem", uvádíte zároveň, že "jsme hluboce přesvědčeni, že tyto struktury - rozuměj: klasické demokratické struktury - představují nezbytný základ, jehož zfalšování nebo popření vždy přineslo jen vystupované зло". Ze toto hluboké přesvědčení s Vámi nemůže sdílet nikdo, kdo aspoň částečně ocenuje historický přínos sociálních a politických revolucí /neboť co jiného má být ono "popření klasických demokratických struktur"/, přičemž vůbec nemusí být revoluční marxista, ba dekonceptuální reformista socialistického zabarvení, je nabíleni. Takováto poťouchlá filipika proti revolucím by ušla pozornosti, kdyby prezident Reagan při svém evropském turné začátkem června t.r. pochetově necitoval jiný Váš výrok z téhož dopisu, že totiž "přinejmenším některí z nás dávají proto přednost rizikům, byť velikým, pevného postoje/ rozuměj: postoje Reagánovy administrativy - P.U./ před jistotou neblahých následků appeasementu /tj. ustupků před sovětskou vojenskou hrozbu/ podobně jako před 45 lety před nacistickou expanzí - P.U./". Netvrďte pechopitelně, že mluvěi Charty jsou odpovědní za to, že Reagan citoval z našeho dokumentu. Cituje nás léta už kde kde. Poprvé se to ale stalo na tak autoritativním místě

a zároveň na podporu - podle mne - reakční a lidstvu nebezpečné politiky. A svou formulací mluvčí Charty totež citovali usnadnili. Jistě pochopíte, že pro ty signatáře Charty 77, kteří odsuzují stupňování závodů ve zbrojení a kteří zároveň soudí, že odpovědnost za ně padá i na hlavu současné americké vlády, byla část dokumentu č. 9/84. z něhož bylo lze vystihnout podporu "pevnému postoji" americké vlády, nepřijemná. Takových signatářů je opravdu mnoho. A nezáleží příliš na tom, kolik, pokud existuje jediný signatář CH 77, který se domáhá toho, aby Charta nevytvářela vlastní politickou platformu či neorientovala se na jedinou ideologii. Protestoval bych i tehdy, kdyby mi bylo politické zaměření, které takovými tvrzeními v Chartě ex cathedra prosazujete, blízké; mám proto právo se ozvat, když jde o zaměření právě opačné než je ono, které mne přivedlo k aktivní obhajobě lidských práv a které po celá léta, vlastně celý můj život, motivuje mé jednání a postoje. /Jen na okraj: nejde o to, že tato moje zaměření označit jako aktivní odpor proti kapitalistickému spásobu výrobnímu způsobu a všem jeho projevům a důsledkům./

Jestliže někdo k obhajobě lidských práv přivedly politické postoje, bylo zase mé politické myšlení logickým pokračováním mých stanovisek bezvěrských. K bezvěrctví jsem se v mládí propracovával z katolicismu, v němž jsem byl vychovávan. Můj těžce vybojovaný ateismus byl zpočátku dokonce militantní; své vystupování proti věřejné církvi jsem postupně potlačil, protože se mi nezdálo slí ušně vystupovat proti náboženským projevům v době, kdy jsou - jak jsem postupně poznával - státem utlačovány církve a potlačován náboženský život. Ještě později jsem nabyl hluboké přesvědčení, že bezvěrci a nábožensky či obdobně založení lidé mohou a musí spolupracovat a že v oblasti boje za lidská práva jejich různá přesvědčení nejen že nejsou na překážku, ale bývají vhodným stimulem společné práce. Dokument Charty 77 č. 11 - Právo na dějiny - ve mně vzbudil vážné obavy, že Charty je zneužíváno jako náboženské, přesněji řečeno katolické tribuny. Jak jinak mám chápát tvrzení: "Protože jsme - ať již se k ní hlásíme nebo ji slovně zatracujeme - v plném slova smyslu dědici křesťanské kultury a protože dnešní svět jako celek ... je touto kulturou rozhodujícím způsobem formován, nemůžeme už myslit a jednat jinak než dějinné a prostřednictvím dějin." Samo tvrzení, že "křesťanská kultura" je spjata s historickým chápáním světa, je sporné. Spíše je pravda, že antická historiografie byla na vyšší úrovni než středověké křesťanské dějepisectví a že její kritický duch byl vzkříšen reformistickým bojem proti papeženství a že to byli teprve encyklopedisté, kteří v zápasu s církví a její ideologií první propracovali historiografii jakovědu, respektující především princip dějinného vývoje společnosti. A tato genetická historiografie musí ještě ve XI. století svádět těžké boje s těmi, kdož ve svém tažení proti věřejnému pokrokovému se často snaží zařítovat církvi a náboženství/ nejen křesťanským/. Nepřijatelná je nejen nepravda o tom, že historické nazírání na realitu je dědictvím křesťanské kultury, ale i tvrzení, že všichni signatáři Charty 77 - nebýt jejich jménem jste dokument podepsali - se ke "křesťanské kultuře" budí hlásí, nebo ji si ovně zatracují. Ke "křesťanské kultuře" se jistě hlásí jen nemozí; zatracovat ji však může jen klupák nebo herlivý novopečený bezbožec, kterým byl pisatel této řádků ještě před čtvrt stoletím. Úvahy nad příslovcem "slovně" před slovesem "zatracujeme", mě vedou k podazení, že autor výroku žije ve věži ze slonové koži a někohož nic nepochopí... Nemyslím si také, že by byl svět "křesťanskou kulturou" rozhodujícím způsobem formován. Vždyť celá naše lidská kultura - a jaká povýšenost vydělovat z ní kulturu křesťanskou! - je výslečnicí mnoha vlivů a proudu sama sebou jsouc dědičkou judaismu, antiky a helenismu, ale také "barbarské" Evropy. Po dlouhá století až do stolu té minulého, kdy křesťanské církve ztratily ve většině zemí poslední významnější pozice politické a hospodářské a kdy i jejich ideologické působení bylo zatlačeno postupující laicizaci, se většina těchto střetů odehrávala na půdě církve a v boji proti ní; renesance a humanismus, reformace, později osvícenství a četné národně osvobozenecke procesy byly, jako tisíce jiných kulturních jevů dějištěm s někdy i výsledkem takových střetů. Stejně

dobře jako "křestanskou kulturu" je možno ve většině těchto zápasů rozpoznat emancipační usílí od katolické církve, často i od křestanství. Rozhodně to platí o velké ofenzívě, která dosud neskončila a kterou na novou urovně pozvedle XIX. stol. rozmachem přírodních a společenských věd i nesčetnými emancipačními kroky ve společenské praxi, vyhlásivší boj bídě, nemocem, nevědomostí, strachu, nerovnosti, ponížení a vykoštování - boj za osvobození člověka. To je moje osobní stanovisko. Nikdy bych si nedovolil hádat podssouvat někomu jinému, Musím se však ozvat, jestliže mi podssouváte stanovisko, které mi je zcela cizí, a zneužíváte dokumentu Charty 77 k náboženské propagandě. /Duch celého dokumentu je ryzí katolický v nesnášenlivém smyslu toho slova: Jana Nepomuckého označujete za světce, ne lidný pohled upíráte na husitství, tvrdíte, že "dějiny bez člověka i bez Boha přirozeně nemohou mít žádný smysl". Téměř každá věta vzbuzuje mé námítky./

Je známo, že dokument Právo na dějiny vyvolal řadu záporných ohlasů mezi signatáři Charty 77. Dosud, pokud vím, osm signatářů vyhlásilo své námítky písemně. Čtyři historici, Miloš Hájek, Hana Mejdrová, Jaroslav Opáč a Milan Otáhal Vám poslali námítky již v červnu t.r. Jejich stanovisko jste sice nyní, po čtyřech měsících, publikovali /bez uvedení data, kdy oni své připomínky sepsali/, ovšem po dohodě s nimi byly z jejich původního textu vypuštěny pasáže, které vyjadřují nesouhlas tím, že jste text Právo na dějiny vydali jako text Charty 77 a podpisy mluvčích pod ním a nikoliv jako stanovisko autorů vydávané Chartou, tj. s podpisy mluvčích pod preambulí a s dokumentem v přiležetě. Čtyři historici vyslovili i další kritické poznámky. Tak teprve z jejich textu jsem s údivem zjistil, že dokument Právo na dějiny nebyl v podstatě nikým připomínkován; dále jsem se dozvěděl, že absence připomínkového řízení vůbec je poměrně častá. Tím trpí kvalita dokumentů. Posledním impulsem k napsání tohoto dopisu byl fakt, že nejen že v preambuli nového dokumentu č.16/84 tvrdíte v rozporu se skutečností, že "laická i pololaická veřejnost reagovala /na Váš dokument/ převážně kladně", že nejen že v preambuli neuznáváte, že vydání ráva na dějiny a zvláště způsobem jeho vydání jste se prohřešili proti základnímu prehlášení Charty 77 z 1.1.1977 a proti dosavadním chartovním zvyklostem, ačkoliv jste na to byli několika signatáři předem písemně /viz máj neveřejný dopis Vám z 2.10.t.r./ a ústně upozorněni, ale že dokonce jste vypustili - po dohodě se čtyřmi historiky - jakoukoliv kritiku na Vaši adresu.

Zde tedy již nejde o to, že prezident Reagan zneužívá citátů z dokumentů Charty k podpoře amerického imperialismu; nejde ani o to, že dokumenty Charty jsou koncipovány jako dílo propagace jedné, i v Chartě menšinové ideologie; jde o svobodnou výměnu názorů a elementární demokratická pravidla, mezi něž v Chartě vždy patřilo zjišťování názorů různých lidí na připravované dokumenty, právo na kritiku a povinnost mluvčích na kritiku signatářů reagovat. V jistém smyslu jde tedy o všechno: nebot Charta 77 je ostrovem svobody v říši nesvobody a my všichni jsme povinni tuto téžce vybojovanou svobodu střežit.

Petr Uhl

PS. 28.10.1984: Po poradě s přáteli jsem v původním textu provedl několik změn. Výrazy, které by mohly nechtěně urážet nábožensky založené lidi, jakož i v některých případech slovo "ateismus", "ateista" /význam těchto slov prodával v posledních desetiletích zajímavý vývoj/ jsem nahradil výrazy neutrálnejšími. Pasáž o Reaganevě zneužití jsem upřesnil, pasáž o vydání dokumentu č.16/84 zkrátil, protože její podrobnosti byly resp. mohly být zavádějící. Dále jsem při nové redakci textu provedl několik drobných změn a doplnění.

Velvyslanectví ČSSR v Paříži.

V Praze dne 22.X.1984

Vážený pane velvyslanče, v pátek dne 19.X.1984 jsem si přečetl v Rudém právu článek s názvem "Manipulátoři s Nobelovou cenou", z něhož vyplývá, že nejste asi dobře informován o pestojích a situaci básníka Jaroslava

Seiferta, jemuž byla minulý týden udělena Nobelova cena. Básník Jaroslav Seifert byl posledním předsedou Svazu spisovatelů, před jeho nuceným rozpuštěním v roce 1970 a nání členem "znormalizovaného" současného Svazu spisovatelů, jehož je předsedou Josef Kozák. V roce 1977 podepsal Jaroslav Seifert, spolu s ostatními Chartu 77 a zaslání rukopisu jeho posledních sbírek básní bylo předmětem žádoby vůči mému zesnulému příteli Jiřímu Ledererovi, který byl i za tuto odsouzen byť třem letům vězení v roce 1978. Zaslání vzpomínek Jaroslava Seiferta "Všechny krásy světa" a jejich vydání na desce a zaskání podkladů k jednání o udělení Nobelovy ceny bylo předmětem obvinění vůči dr. Jiřík Šiklové, která byla v roce 1981 v soudní vazbě ve stejném trestním stíhání se mnou. Připravení těchto podkladů pro jednání o Nobelově ceně a jejich odeslání bylo a dosud je předmětem trestního řízení, jehož se dr. Šiklová údajně dopustila ve spojení se žvěma francouzskými právníky, kteří sem přijeli v květnu 1981 z Paříže. Všechny tyto rukopisy, materiály a gramofonomoré desky jsou dosud zabaveny a leží někde ve sklepích ministerstva vnitra. Herci, kteří obdrželi ze zahraničí desky s nahrávkou části vzpomínek Jaroslava Seiferta, jež byly neoficiálně namluveny hereckou, která nesmí nikde hrát, Vlastou Chramostovou /zasloužilou umělkyní/, byli vyslyšováni a tyto desky spolu se všemi spisy Jaroslava Seiferta, jež byly vydány v zahraničí nebo jsou opisy na stroji, jsou dosud při všech domovních prohlídkách zabavovány. Všechny poslední sbírky básní, například Seifertům "Mirový sloup", "Dejtník z Piccadilly", "Všechny krásy světa", "vyšly v československu napřed v samizdatu a teprve s několikaletým zpožděním byly po cenzurních zásazích vydány i v oficiálním nakladatelství Svazu čsl. spisovatelů.

Předpokládám, pane vyslanče, že o těchto skutečnostech nejste přesně informován, a proto Vám pedávám tuto zprávu a současně ji zasílám i panu M. Deluyevi, překladateli díla Jaroslava Seiferta a Švédske královské akademii věd.

S pozdravem Jiří Ruml, Kremelská 104, Praha 10

Poznámka:

Junge Generation Wien, 1014 Wien, Löwelstr. 18, Rakousko, která je mládežnickou organizací rakouské socialistické strany SPÖ, pořádá 1. a 2. prosince b.r. seminář o mírové problematice. Round-table-Gespräch rakouských mladých socialistů bude mezinárodním rozhevorem s účastí ze zemí sousedících s Rakouskem a z NDR. Organizátory semináře zvou vedle oficiálních mírových výborů /z Československa, Maďarska a NDR/ rovněž zástupce nezávislých mírových iniciativ; několika signatářům Charty 77, kteří se v této oblasti angažují, poslali pozvání, v němž žádají o účast zástupců Charty 77, kterou označují "druhým mírovým hnutím" /tedy po oficiálním mírovém výboru/. Některí adresáti těchto pozvání poslali do Vídně své odpovědi, resp. příspěvky. Dopis Václava Havla, jímž na pozvání reaguje, zveřejnujeme v plném rozsahu:

Junge Generation Wien

Milí přátelé,

děkuji Vám za Vaš milé pozvání na Round-table-Gespräch o mírovém hnutí, který připravujete. Rád bych Vaše pozvání přijal, ale nemohu z důvodu, které zajisté pochopíte; pokud by mi byl vydán cestovní pas /o čemž pechybuji/, nemohl bych jistotu, že se budu moci vrátit zpět do své země, spíš bych asi musel počítat s tím, že budu během své návštěvy Rakouska zbaven čs. občanství a nebudu se tudíž moci vrátit. A to riskevat nechci. Nezbývá mi tedy, než přát aspoň touto cestou Vašemu jednání úspěch. Jak jsem už vícekrát v různých svých projevech zůraznil, se západním mírovým hnutím sympathizuji, protože si vážím jeho mravního etosu a toho, čeho je mi přísnakem: že mnoha lidem - a hlavně mladým - není lhostejná

budoucnost tohoto světa a jsou odhodlání překročit rámec pouhé starosti o vlastní hmotné zajištění a kariéru a angažovat se za to, aby svět byl lepší, než je. Zároveň ale musíme dodat to, na co jsem rovněž už vícekrát upozornoval a na co především ve svých četných vyjádřeních poukazovala Charta 77, totiž že pouhý odpor k instalaci té či oné zbraně ještě nemusí k míru vést. Mír neohrožuje zbraně jako takové, ale lidé, kteří je konstruují, instalují a jsou ochotní použít. A nejen oni: nejvíce ho ohrožují všichni, kteří způsobem své vlády a svou politikou prohlubují krizové prvky světové situace a vytvářejí tím klima, jež espravedlnuje zbrojení i těm, kteří by za jiných okolností zbrojiti nechtěli či prostě nemohli. To znamená, že boj za mír by vždy měl přihlížet k podstatě a příčinám stavu, který válečné nebezpečí vytváří, a že by se neměl omezovat jen na protesty proti důsledek tohoto stavu.

Skutečný a trvalý mír nezajistí pouhá dohody a kompromisy mezi velmocimi a tím méně jednostranné ustupky jedných před druhými. Žádný mír, který by byl vybudován na úkor lidských svobod, práv, lidské důstojnosti a nezávislosti národů by neměl dlouhého trvání a neznamenal by žádné skutečné řešení, protože by nebyl výrazem lidské přirozenosti, ale způsobem jejího potlačení.

Domnívám se, že jedincu cestou ke všeobecnému odzbrojení, po němž všichni toužíme, je radikální proměna celé současné mocenské praxe a způsobu politického myšlení, odvaha močných tohoto světa překonat status quo, kterým je rozdělení světa do mocenských bloků, zříci se kategorie "mocenských zájmů" jako hlavní osy své politiky a podřídit vše jedinému cíli: ideálu svobody, politické a sociální spravedlnosti a národní nezávislosti pro všechny. Snížení stavu zbraní neudělá z Evropy ještě společenství svobodných, rovnoprávných a neangažovaných národů a nezaručí, že kdykoli se zbrojení opět nezrychlí. Ale stane-li se napak Evropa oním společenstvím, které bude založeno na vzájemné toleranci, uctě a samostatnosti i těch nejmenších národů, pak budou vytvořeny reálné předpoklady k tomu, aby bylo natrvalo vyloučeno nebezpečí, že v Evropě vzplané nový světový válečný požár.

Přál bych si velice, aby tyto základní myšlenky byly na Vašem setkání zdůrazněny a rozvinuty a věřím, že se tak stane, protože se mi zdá, že stále víc lidí na Západě i na Východě si tyto souvislosti uvědomuje. V Praze 1.10.1984

Zdraví Vás Václav Havel, spisovatel

Krétké správy:

V minulém čísle jsme chybě informovali, že konference Mezinárodní federace pro lidská práva FIDH, jejíž je VONS členskou ligou, se bude konat v Říjnu t.r. Správné datum je 17.-18.listopadu t.r. Konference se bude konat v Paříži, kde má FIDH své sídlo /27, rue Jean Delent, 750 14 Paris/. Připomínáme, že FIDH je nevládní organizací, akreditovanou u OSN - statut B - a u Evropské rady. Má 21 členských lig, československou ligou pro lidská práva se stal koncem r. 1979 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných.

Informujeme o působení mezinárodní organizace ochrany dětských práv, jejíž název je Défense des Enfants Internationale, e.p.399 CH-1211 Genève, která má sídlo v Ženevském Ancien Palais des Expositions, 34 bd du Pont d'Arve. DEI je rovněž organizací OSN a rozsah její činnosti je širší než Amnesty International: sleduje nejen případy nespravedlivého věznění dětí /do 18 let/, ale i podmínky jejich věznění vězec, dále porušování pracovního zákonodárství, týrání dětí, nedostatky v jejich výchově atd.

Rádi bychom opět zveřejňovali tituly literárních prací, fejetonů, politických úvah apod. pro orientaci čtenářů. Prosíme Vás proto, abyste nás o jejich existenci informovali, příp. nám příslušné texty poslali. V posledním měsíci jsme se dozvěděli o těchto textech: Petr Pošlichal; Laudo poeci, Eva Kantúrková; Vega nad klavou, Luboš Kohout; Politický iluzionismus a dilektantismus bez břehů, Informace o církvi č. 10.